

A Fővárosi Ítéltábla a ... által képviselt felperes neve ... felperesnek a ... által képviselt ... I. rendű alperes, valamint a ... ügyvéd ... által képviselt ... II. rendű alperes ellen jognyilatkozat érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Székesfehérvári Törvényszék 2012. június 6. napján meghozott 14.G.40.048/2012/4. számú ítélete ellen a felperes részéről 5. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, megállapítja, hogy az alperesek között 2011. május 19. napján számlakompenzáció tárgyában kötött megállapodás érvénytelen;

ennek következtében az I. r. alperesnek a II. r. alperessel szemben 4.650.125 (négymillió-hatszázötvenezer-százhuszonöt) forint, míg II. alperesnek I. r. alperessel szemben 4.787.177 (négymillió-hétszáznyolcvanhétezer-egyszázhetvenhét) forint tökekövetelése áll fenn;

mellőzi a II. alperest felperes javára perköltség megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezést;
az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket a felek maguk viselik;

kötelezi a II. r. alperest, hogy az adóhatóság felhívására fizessen meg a Magyar Államnak 139.500 (százharminckilencezer-ötszáz) forint le nem rótt kereseti illetéket;

egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A Fővárosi Ítéltábla kötelezi a II. r. alperest, hogy az adóhatóság felhívására fizessen meg a Magyar Államnak 186.000 (száznyolcvanhatezer) forint jogorvoslati illetéket, a további 186.000 (száznyolcvanhatezer) másodfokú eljárásban felmerült illeték az államot terheli;

a felperes és a II. r. alperes a fellebbezési eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Ezen ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. rendű alperes gazdálkodó szervezet ellen 2011. február 28. napján fizetéseképtelenség megállapítására és felszámolás elrendelésére irányuló hitelezői kérelem érkezett a Székesfehérvári Törvényszékre.

2011. május 3. napján az I. rendű alperes, mint eladó az áprilisban elvégzett injekciós munkák szerződés szerinti teljesítésének ellenértékéről, a II. rendű alperes, mint vevő felé 4.650.125 forintról számlát állított ki, 2011. június 2-i fizetési határidő feltüntetésével.

2011. május 19. napján kelt levelében a II. rendű alperes az I. rendű alperes felé számlakompensációra irányuló (beszámítási) nyilatkozatot tett, mely alapján az I. rendű alperes 4.650.125 forint értékű számlakövetelésével szemben - beszámítás útján - kiegyenlítettnek tekintette az I. rendű alperes .../10., .../10., .../10., .../10., .../10., .../10., .../10. alapján fennálló számlatartozásából 4.650.125 forintot, és a fennmaradó 137.052 forint „számlatartozás” haladéktalan kiegyenlítésére hívta fel. Az I. rendű alperes a kompenzációt tudomásul vette.

Az I. rendű alperes ellen 2011. június 10-i kezdőnappal felszámolási eljárás indult.

A felperes a Székesfehérvári Törvényszék előtt 2011. november 23. napján előterjesztett keresetében az I. és II. rendű alperesek által 2011. május 19-én végrehajtott számlakompensáció érvénytelenségének megállapítását, az érvénytelenség következményeként az eredeti állapot helyreállítását, ennek keretében a II. rendű alperest I. rendű alperes javára 4.650.125 forint megfizetésére kérte kötelezni.

Kereseti tényállítása szerint a felszámolási eljárás megindítására irányuló kérelem benyújtását követően végzett munka alapján az I. rendű alperes által 2011. május 3-án kiállított számlával összefüggő 2011. május 19-i kompenzáció a II. rendű alperest az I. rendű alperes további hitelezőihez képest előnyben részesítette, hiszen a kompenzációval követelésének 85,7%-os kielégítéséhez jutott, ugyanakkor a felszámoló tájékoztatása szerint az „A” és „49/D” kategóriás hitelezői igényeken kívül a felszámolási eljárásban nem prognosztizálható 85,7%-os kielégítési arány egyik hitelezői kategóriában sem, így a II. rendű alperes hét pontos követelésének nagyobb kielégítési hányadához jutott hozzá, mint a vele egy rangsorban levő további hitelezők.

A felperes nem vitatta a kompenzációval érintett jogügyletek valós és érvényes jellegét.

Kereseti kérelmének alapjául a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontját és a Ptk. 237. § (1) bekezdését hívta fel.

Az I. rendű alperes ellenkérelmet nem terjesztett elő, a II. rendű alperes a felperes keresetének elutasítását indítványozta.

Hivatkozása szerint nem volt tudomása az I. rendű alperes ellen benyújtott fizetéseképtelenség megállapítása és felszámolás elrendelése iránti kérelemről. Elismerte, hogy vállalkozási tevékenységet az I. rendű alperes április hónapban elvégezte, és a 4.650.125 forint összegű számlát kiállította. Kiemelte, hogy a kompenzációra a felek között a korábbi években kialakult üzleti gyakorlatnak megfelelően került sor és a felek megállapodásának nem volt a II. rendű alperest előnyben részesítő célzata.

Az elsőfokú bíróság 2012. június 6. napján meghozott 14.G.40.048/2012/4. sorszámú ítéletével a felperes keresetét elutasította, továbbá kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a II. rendű alperesnek 150.000 forint perköltséget. Megállapította, hogy a le nem rótt illetéket az állam viseli.

Ítéletének indokolásában a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontjának felhívását követően tényként állapította meg, hogy a II. rendű alperesnek 2010. óta érvényes „számlakövetelése” állt fenn az I. rendű alperessel szemben, továbbá azt, hogy az I-II. rendű alperesek viszonylatában szokásos üzleti gyakorlatnak minősült az egymással szemben fennálló követeléseik beszámítás útján történő rendezése (kompenzálása). Rámutatott arra, hogy nem állapítható meg az alperesek kompenzációt tartalmazó jognyilatkozatával összefüggésben, hogy annak célja II. rendű alperes, mint hitelező jogosulatlan előnyben részesítése lett volna, így a keresettel támadott jognyilatkozat érvénytelenségét a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontja alapján nem találta megállapíthatónak.

Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a felperes kereseti kérelme azért sem teljesíthető, mert az eredeti állapot helyreállítása az alperesek viszonylatában nem lehetséges, hiszen az I. rendű alperes részére a nem vitatottan elvégzett munka nem adható vissza. Hangsúlyozta, hogy a kereset teljesítése esetén a II. rendű alperes az I. rendű alperes további hitelezőihez képest hátrányosabb helyzetbe kerülne, hiszen a felszámolás kezdő időpontjának figyelembevételével hitelezői igénybejelentésre már nem lenne módja.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben az elsőfokú bíróság ítéletének kereseti kérelme szerinti megváltoztatását kérte.

Nem vitatta, hogy az alperesek jogos számlaköveteléseiket kompenzálták. A fellebbezési hivatkozás szerint a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontjának helyes értelmezése alapján a perbeli számlakompenzáció eredményes megtámadásának feltételei kizárólag a megtámadási határidő pontos betartása, továbbá annak a ténynek a bizonyítása, hogy a támadott jognyilatkozat alapján a hitelező (II. rendű alperes) előnyhöz jutott az I. rendű alperes további hitelezőihez képest.

Kiemelte, hogy a II. rendű alperes a kompenzáció révén követelésének 87%-hoz juthatott hozzá, míg az I. rendű alperes további hitelezőinek ilyen mértékű megtérülésére egyik hitelezői rangsorban sincs esélye a felszámoló előzetes tájékoztatása alapján.

Felhívta a BDT2010.2219. számon közzétett eseti döntést, és utalt arra, hogy az adott jogügyletet annak eredménye (egy adott hitelező előnyben részesítése) teszi érvénytelenné.

A felperes fellebbezésében kifejtette, hogy - szemben az elsőfokú bíróság álláspontjával - nem lehetetlen az eredeti állapot helyreállítása, hiszen a felperes keresete nem a kompenzációval érintett vállalkozási szerződés megkötését megelőző, hanem a számlakompenzáció előtti állapot helyreállítására irányult, így a kereset teljesítése esetén feléledne a felek egymással szembeni vállalkozói díjkövetelése.

A fellebbezési érvelés szerint a támadott jogügylet érvénytelensége alapján a II. rendű alperes a további hitelezőkkel szemben nem kerülne kedvezőtlenebb helyzetbe, hiszen a Cstv. 37. § (2) bekezdése alapján az ítélet jogerőre emelkedésétől számított negyven napon belüli hitelezői igényét határidőben bejelentheti.

A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte lényegében annak helyes indokai alapján.

Felhívta a Legfelsőbb Bíróság 3/2008. számú jogegységi határozatát, kiemelte, hogy a felperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy a támadott jognyilatkozatnak kifejezetten az volt a célja, hogy a II. rendű alperest hitelezőként előnyben részesítse, a felperes azonban bizonyítási kötelezettségét nem teljesítette.

Hangsúlyozta, hogy a kompenzáció a felek üzleti gyakorlatában szokásos eljárás volt, a jogügylet jogszerűsége nem kérdőjelezhető meg, a megállapodás során az alperesek nem tanúsítottak „rosszhiszemű” magatartást. Kiemelte, hogy a felperes 2012. június 6. napján tartott tárgyaláson tett nyilatkozatai ellentmondanak a fellebbezésben írtakkal. A fellebbezésben hivatkozott jogeset nem irányadó a jelen per elbírálása során. Hangsúlyozta, hogy a Cstv. 40. § (2) bekezdése alapján a felszámoló nem terjesztett elő a kompenzációval érintett követelésével összefüggő igényt.

A felperes fellebbezése részben, az alábbiak szerint megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a helytállóan megállapított tényállásból részben téves jogkövetkeztetésre jutva utasította el egészében a felperes kereseti kérelmét.

A Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontja szerint a tudomásszerzéstől számított 90 napon, de legfeljebb a felszámolást elrendelő végzés közzétételének időpontjától számított egy éves jogvesztő határidőn belül a hitelező - vagy az adós nevében a felszámoló - a bíróság (6. § (1) bekezdés) előtt keresettel megtámadhatja az adósnak a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző 90 napon belül és az azt követően kötött szerződését vagy más jognyilatkozatát, ha annak tárgya egy hitelező előnyben részesítése, különösen egy fennálló szerződésnek a hitelező javára történő módosítása vagy biztosítékkal nem rendelkező hitelező számára biztosíték nyújtása.

A felhívott jogszabályhely alapján az eredményes megtámadáshoz nem szükséges, hogy a fizetéseképtelenség közeli helyzetben levő adós (I. rendű alperes) és a vele

kötött ügylet folytán szerző fél (II. rendű alperes) magatartása célzatos legyen, és az ügylet az adós további hitelezőinek kijátszására szolgáljon.

Az eljárás során nem kell vizsgálni az adós és a szerző fél jó- vagy rosszhiszeműségét, a lényeg a megkötött ügylet objektív eredménye, az, hogy valamely hitelező a felszámolási eljárást megelőzően, a felszámolási kielégítési rangsort (Cstv. 57. § (1) bekezdés) figyelmen kívül hagyva hitelezői követelésének nagyobb hányadához juthat hozzá, mint amihez a felszámolási eljárásban a vele egy rangsorban álló hitelezők hozzájutnak.

Az előnyben részesülő hitelező fogalma a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontja alapján előterjesztett kereset elbírálása során irányadó jogi környezetben nem szűkíthető le a felszámolási eljárásban hitelezőként bejelentkező személyekre, illetőleg szervezetekre, a megtámadási jog akkor is gyakorolható, ha az a hitelező, akit az adós előnyben részesített, nem jelentkezik be hitelezőként a felszámolási eljárásba.

A felhívott értelmezés alapján hitelezőnek minősülő II. rendű alperes kétségtelenül további, a felszámolási eljárásba hitelezőként bejelentkezett hitelezőkhöz képest előnyben részesült, ennek tényét sem ellenkérelmében, sem fellebbezési ellenkérelmében nem vitatta, hiszen védekezése során mindösszesen konzekvensen arra utalt, hogy a felek kompenzációs jogügylete az évek során kialakult szokásos üzleti gyakorlatnak megfelelt, illetőleg az ügylet megkötése során a szerződő partnereket nem vezette a II. rendű alperes előnyben részesítésének célzata.

A beszámítással részben, 4.650.125 forint erejéig megszűnt a II. rendű alperes I. rendű alperessel szembeni tartozása, így ezen összegben megtérült a biztosítékkal nem rendelkező 4.787.177 forint összegű követelésének 87,50-a, igénye a Cstv. 57. § (1) bekezdés f) pontjába sorolandó lett volna, mint „egyéb” követelés, és e helyen nyerhetett volna kielégítést.

Az azonos kategóriába rangsorolt hitelezőket meghaladó mértékű igény kielégítés körén túl a II. rendű alperes a felszámolási eljárás során - szemben a további hitelezőkkel - mentesült a hitelezői igénybejelentés és ennek továbbutalásaként a Cstv. 46. § (7) bekezdésében írt nyilvántartásba vételi díjfizetési kötelezettség alól.

A felek jogügyletének a fentiekben feltárt objektív jogkövetkezményeire tekintettel bírói bizonyossággal megállapítható, hogy a támadott jogügylettel a II. rendű alperes (hitelező) előnyben részesítése megtörtént, így a felperes alappal hivatkozott arra, hogy a felek - egyébként jogszerű és valós teljesítéseken alapuló - jogügylete megvalósította a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt törvényi tényállást, melynek következményét az ítéletábla levonta és támadott jogügylet érvénytelenségét megállapította.

A Cstv. 40. § (1) bekezdéséből következően a jogügyletek eredményes megtámadása esetén a Ptk. érvénytelen szerződésre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

A Ptk. 235. § (1) bekezdése szerint a megtámadott szerződés a megtámadás következtében megkötésének időpontjától kezdődő hatállyal érvénytelen. A Ptk. 237. § (1) bekezdése értelmében érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennálló helyzetet kell visszaállítani.

Az ítéltábla a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet visszaállította, és ennek keretében megállapította az alperesek egymással szembeni - az érvénytelenség következtében kompenzálatlan - követelésének fennálltát ésösszagszerűségét.

Az eredeti állapot keretében előterjesztett felperesi marasztalási kereset ugyanakkor megalapozatlan, hiszen a felek között beszámítási jogügylet kötött 2011. május 19-én, támadott jogügylettel összefüggésben azonban a felek között pénzmozgás (vállalkozói díjfizetés) nem történt, ekképpen a vállalkozói díjfizetésre kötelező rendelkezés túlterjeszkedne a Ptk. 237. § (1) bekezdés alapján visszaállítandó szerződéskötés előtt fennállott helyzet körén.

A felperes - alperesek egymás közötti viszonylatában előterjesztett - marasztalási keresete eljárásjogi akadály miatt sem teljesíthető.

A Pp. 122. § (1) bekezdése szerint marasztalásra irányuló kereseti kérelemnek csak lejárt követelés érvényesítése végett van helye.

Az idézett jogszabályhely a marasztalási (teljesítésre irányuló) kereset szabályait tartalmazza.

A marasztalási keresetben a felperes azt kéri, hogy a köztük fennálló jogviszony alapján a bíróság kötelezze az alperest a (fizetési) kötelezettségének a teljesítésére, következésképpen a felperes keresetösségi joga nem terjed ki arra, hogy az alperesi pozícióban álló felek viszonylatában teljesítés (marasztalás) iránti keresetet terjesszen elő.

A fentiekben kifejtettek tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, a támadott jogügylet érvénytelenségét megállapította, és az eredeti állapotot helyreállította, egyebekben az elsőfokú bíróság - marasztalási keresetet elutasító - rendelkezését helyben hagyta a Pp. 253. § (2) bekezdés alapján.

Az ítélet részbeni megváltoztatása okán a peres felek között a pernyertesség-pervesztesség aránya 50-50%-ra változott, ennek következményét az ítéltábla levonta és akként határozott, hogy az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket a felek maguk viselik, míg a felperes illetékmentessége folytán le nem rótt eljárási illeték 50%-ának megfizetésére a Pp. 81. § (1) és 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés alapján a II. rendű alperest kötelezte, és az ezt meghaladó illeték tekintetében hagyta helyben az elsőfokú bíróság ítéletét.

A másodfokú eljárásban a felperes és a II. rendű alperes viszonylatában a pernyertesség-pervesztesség aránya 50-50%, így a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a felek (jogi képvisellel összefüggő) másodfokú költségeiket maguk viselik, a felmerült fellebbezési illeték 50%-át a II. rendű alperes köteles a Magyar Államnak megtéríteni a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés és Pp. 81. § (1) bekezdés alapján, míg az ezt meghaladó illeték a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) és 14. §-a alapján az államot terheli.

Budapest, 2013. március 19.

dr. Bánki Horváth Mária s.k.,
a tanács elnöke

dr. Senyei György s.k.,
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s.k.,
bíró